

**POLSKIE DZIECI SKRADZONE
PRZEZ III RZESZĘ**

**ATOMOWE PLANY
OBAJTKA**

**SKANDALISTA
ZBIGNIEW NIENACKI**

**TOMASZ MIŁKOWSKI
GODOT PIOTRA CIEPLAKA**

DLACZEGO **PiS** CZUJE SIĘ BEZKARNE?

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

ISSN 1509 3115

9 771509 311409

PEŁNA CZARNEGO HUMORU ISLANDZKA KOMEDIA

MATKA SIEDZI Z TYŁU

reżyseria Hilmar Oddsson

FILM DROGI JAKIEGO JESZCZE NIE BYŁO,
ZAPNIJ PASY I W DROGĘ!

W KINACH OD 5 STYCZNIA

AURORA

Amnezja partyzantów

Zaczęto się. Wrócili partyzanci. Zaczęli od mediów publicznych. I od okupacji pomieszczeń redakcyjnych. Poszli tam jak pasterze z dobrą nowiną do garstki tych, którzy dla Nowogrodzkiej gotowi byli zrobić największe święństwo i powiedzieć największą brednię, za co zresztą brali gigantyczną kasę. I myśleli ci propagandyści, że tak już będzie zawsze. A że głębsza myśl nie jest ich znakiem firmowym, potrzebują dużo czasu, by pojąć, że tego świata, w którym prezes Kaczyński mógł wszystko, już nie ma. Owszem, może on do nich przyjść, trochę posiedzieć i opowiedzieć bajkę o nowym imperium medialnym, które PiS stworzy. Nic z tego oczywiście nie wyjdzie. A sam prezes będzie mocno zajęty zeznaniami przed prokuratorami w różnych częściach kraju. Można nawet zaryzykować pogląd, że będzie tym najbardziej zajęтым. Jak przystało na człowieka, który odpowiada za katastrofę wielu obszarów naszego życia. Lubił się chwalić w mediach, że za różnymi działaniami PiS stoi właśnie on. Będzie więc mógł te przechwałki rozwinąć przed sądem. Mam nadzieję, że ogłoszony przez Koalicję 15 Października powrót sprawiedliwości i praworządności dotyczyć będzie przede wszystkim głównego reżysera. Zgodnie z zasadą, że zaczynać trzeba od najważniejszego. Nie mam złudzeń co do postawy prezesa. O swoją pozycję będzie walczył bez pardonu. Akcja PiS w mediach ma właśnie taki cel. Obronę posady prezesa. Kogo tam widzimy? Jego najwierniejszych partyzantów. Ale najsprytniejsi jakoś poznicali. Jeszcze o nich usłyszymy.

W PiS kotłuje się jak w peletonie kolarskim na finiszu. Najgorzej w tej partii jest z pamięcią. Zapomnieli, co z mediami zrobili osiem lat temu. Jak je zdobyli, łamiąc wszystkie zasady. I jak je później upodlili.

Nowy rząd ma w sprawie mediów moc płynącą od wyborców. 11,5 mln ludzi nie głosowało na mazgajów i recydywę starych porządków. Zobaczymy, co z tak silnym mandatem zrobią politycy koalicji.

Media publiczne są w Polsce niezbędne. Wydarzenia z ostatnich dni pokazują, jak bardzo. A przede wszystkim to, że za wszelką cenę trzeba je wyrwać politykom. Wszystkim. Bez względu na opcję. To nie jest moja naiwność, ale konieczność. I szansa na rzeczywistą zmianę. Trzeba wykorzystać to, że osłabi ci, którzy przegrali wybory, a zwycięzcy obiecali nowe media. Punkt pierwszy to oddanie mediów publicznych bezpośrednio społeczeństwu. Dziennikarzom, organizacjom pozarządowym, środowiskom naukowym, kulturalnym, samorządowym. Poszukajmy autorytetów, które mogą takie media zbudować.

PRZEGLĄD droższy o 90 gr

Drodzy Czytelnicy, rosnące wciąż koszty wydawania PRZEGLĄDU zmusiły nas do podniesienia ceny. Od tego numeru wyniesie ona 9,80 zł. Szukamy dodatkowych wpływów i oszczędności, ale podwyżka, choć niewielka, jest koniecznością. Mamy nadzieję, że dokończycie 90 gr tygodniowo, żeby spotkać się z Waszymi autorami.

BAKOWSKI

Do wyboru aż **41** książek

NOWY ROK z e-bookami PRZEGLĄDU

50% TANIEJ

TYLKO PO 15 ZŁ

Kup w promocji na sklep.tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Dlaczego PiS czuje się bezkarne?**
Bez konsekwencji
- 9 Strach zagląda im w oczy**
– rozmowa
z dr Anną Materską-Sosnowską
- 11 Zabetonowanie systemu nie pomogło**
– rozmowa z Michałem Wawrykiewiczem
- 14 Hejter w Sejmie**
Szaleństwa posła Mateckiego
- 18 Atomowe plany Obajtko**
Wszystko idzie nie tak
- 20 Cyberbezpieczeństwo po polsku**
Co wiemy o internecie?
- 24 Sąd na kościelnym polu**
Wracamy do sprawy hotelu w Rybakach

HISTORIA

- 26 Grabież dzieci ludobójstwem**
Mali Polacy wywiezieni do III Rzeszy

ZAGRANICA

- 30 Oligarchia miliarderów**
– ostatnie odliczanie
Korespondencja z USA
- 34 Pakistanka, która chciała być Włoszką**
Korespondencja z Rzymu
- 36 Nowa wspólna mowa**
Brytyjczycy nie znają angielskiego

OPINIE

- 40 Hal Brands**
Pięć strategii przejścia
Tajwanu przez Chiny

KULTURA

- 43 Stoimy na rozstajach**
– rozmowa z Piotrem Cieplakiem
- 46 Jeden z dziesięciu**
Subiektywny ranking książek 2023
- 49 Culturalia**
- 66 Enigma Femina**

OBSERWACJE

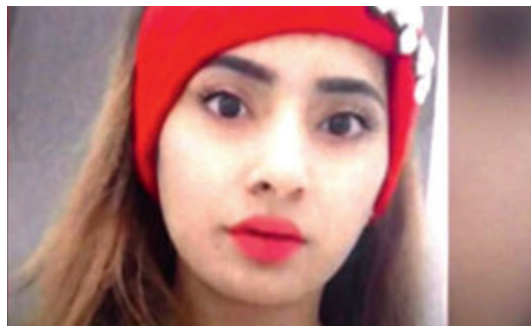
- 50 Syndrom jержwałdzki**
Przypadki Zbigniewa Nienackiego
- 54 Warzyć każdy może**
– rozmowa z Magdaleną Bergmann
i Łukaszem Wróblewskim
- 58 Pieprz w nosie faraona**
Przyprawy w dziejach świata

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Amnezja partyzantów
- 17 Roman Kurkiewicz**
Jak pisowcom „odciąć prąd”
- 23 Jan Widacki**
To gorzej niż zbrodnia – to błąd
- 25 Andrzej Szahaj**
Uniwersytet i kapitalizm
- 39 Tomasz Jastrun**
Euforia i kabaret
- 57 Agnieszka Wolny-Hamkało**
Święto Trzech Królowych

34

ZAGRANICA

PAKISTANKA, KTÓRA CHCIAŁA BYĆ WŁOSZKĄ

Korespondencja z Rzymu

46

KULTURA

JEDEN Z DZIESIĘCIU

Subiektywny ranking książek 2023

58

OBSERWACJE

PIEPRZ W NOSIE FARAONA

Przyprawy w dziejach świata

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

f TVP — koniec kłamstwa i chamstwa

Mówienie, że poprzednicy robili to samo, a PiS łamało konstytucję i prawo, nie może być usprawiedliwieniem dla podobnych działań obecnie rządzących. Ludzie głosowali nie na Tuska i jego wizję Polski, ale za odsunięciem od władzy partii, która przez ostatnie osiem lat stosowała takie właśnie standardy.

Paweł Stawicki

f Tuskowi łatwo nie będzie

Ja nie oczekuję od tego rządu „normalności”! Normalność w polskich warunkach to bałagan, kumoterstwo, klientelizm, arogancja władzy i mandarynat w rządzie i jego okolicy! Ja oczekiwałbym przejrzystości działania i likwidacji mandarynatu, czyli przywilejów dla rządzących: w służbie zdrowia, w komunikacji (limuzyny). Niechby ludzie z rządu byli traktowani tak samo jak normalni obywatele: tak samo oczekiwali

w kolejce do lekarza specjalisty, tak samo podróżowali komunikacją publiczną. Byli NASZYMI przedstawicielami. Oczekuję społeczeństwa obywatelskiego bez struktur pionowych.

Józef Brzozowski

f Władza pod lupą

Przestaliśmy rozumieć przełożenie art. 10 Konstytucji RP stanowiącego o trójpodziale władzy na poczynania teje władzy, zarówno starej, jak i – o zgrozo – nowej. Jak to możliwe, że parlamentarzyści, posłowie i senatorowie, stanowiący władzę ustawodawczą, ochoczo – jak pisze red. Domański w komentarzu – maszerują do rządu, stanowiącego władzę wykonawczą? Gdzie tu zasada równowagi i funkcja wzajemnej kontroli? Jeśli np. poseł będący ministrem przedstawi Sejmowi ministerialną inicjatywę ustawodawczą, to jako poseł będzie za nią głosował? Oj, będzie, więc stanie okrakiem na dwóch niezależnych filarach władzy. Nie wróży to dobrze teje władzy.

Elżbieta i Teodor Makowsky

FUNDACJA „EMERYT” POTRZEBUJE POMOCY

Weterani Dobroczynności i Budowy Społeczeństwa Obywatelskiego proszą o pomoc na koszty utrzymania lokalu. Tracimy płynność finansową. Zmuszeni jesteśmy prosić Was o pomoc, bez niej nie przetrwamy.

**Darowizny prosimy wpłacać na rachunek Fundacji „Emeryt”, ul. Ogrodowa 8 w Warszawie:
41 1020 1013 0000 0602 0129 2168 z dopiskiem: „Darowizna na cele statutowe KRS 0000161452”.**

Przekazane nam darowizny można będzie uwzględnić przy rozliczeniu podatku PIT.

W trudnych, szczególnie dla seniorów, latach 90. przed świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocy organizowaliśmy Soboty Dobroczynności. Fundusze na ten cel były wypracowywane przez emerytów i rencistów będących naszymi działaczami. Niestety, od wielu już lat nie możemy takich dni organizować z braku dochodów. A obecnie sami potrzebujemy pomocy. Nasza przeszło 30-letnia działalność została doceniona przez Radę m.st. Warszawy. Dziękujemy za wszelkie wpłaty, zyczymy szczęśliwego Nowego Roku.

W imieniu licznego grona seniorów
*Prezes Fundacji „Emeryt”
mgr Zofia Niczko*

ZDJĘCIE TYGODNIA

Wojenne czworaczki – rodzice, Palestyńczycy Ammr i Iman Al-Masri, uciekli przed bombardowaniami z domu w Bajt Hanun. Teraz z trójką noworodków i starszymi dziećmi schronili się w szkole w Dajr al-Balah. Czwarty malec pozostał w szpitalu. Środkowa Strefa Gazy, 27 grudnia 2023 r.

1,8 mln Polaków żyje poniżej poziomu skrajnego ubóstwa. Na miesięczne utrzymanie ma mniej niż 692 zł, czyli ok. **23 zł** dziennie.

Na przeszczep serca czeka w Polsce **406 osób**, na przeszczep wątroby – **162 osoby**, a płuc – **123**.

Polacy mają najwięcej aut w Unii Europejskiej. Ale mama to satysfakcja, bo 41% tych samochodów ma **ponad 20 lat**, a 37% od 10 do 20 lat.

1 stycznia przybyło nam **34 miasta**. Prawa miejskie uzyskało m.in. 11 miejscowości w województwie mazowieckim i osiem w łódzkim. Razem mamy już **1013 miast**.

Poczta Polska to miejsce, gdzie dojna zmiana wprowadziła tyłu działaczy, że katastrofa była nieuchronna. Kiedy byli prezesi **Tomasz Zdzikot i Przemysław Sypniewski** oraz aktualny, **Krzysztof Falkowski**, odpowiedzą za doprowadzenie Poczty na skraj bankructwa? Szacowana strata za 2023 r. przekracza **700 mln zł**. Jakoś nie pomogło przekształcenie lokali pocztowych w punkty sprzedaży dewocjonaliiów.

W Zachodniopomorskim **lokatorzy 66,5% mieszkań** będących w zasobach gmin zalegają z czynszami. Podobnie jest w Lubuskim, gdzie z opłatami zalega **56,9%** lokatorów, i Warmińsko-Mazurskiem (**51,9%**). Łączny dług lokatorów mieszkań komunalnych w **Polsce sięga 4,3 mld zł**.

Roman Imielski został pierwszym zastępcą redaktora naczelnego „Gazety Wyborczej”, Adama Michnika.

Agnieszka Kwiatkowska-Gurdak objęła stanowisko szefa **Centralnego Biura Antykorupcyjnego**.

Robert Telus (PiS), były minister rolnictwa w rządzie Morawieckiego, tak skutecznie rozwałił system, że po raz pierwszy od wielu lat rolnicy nie dostali zaliczek z tytułu dopłat unijnych. Tak marnego **ministra rolnictwa** dotąd nie było.

W czasie gdy prezesem Polskiego Radia była **Agnieszka Kamińska**, czyli od 2020 r., słuchalność wszystkich jego anten spadła do **12%**, a słuchalność Trójki jest niższa niż Radia Maryja.

Bieszczadzkie Drezyny Rowerowe zostały laureatem konkursu na Najlepszy Produkt Turystyczny w 2023 r.

W 2022 r. dochody z **legalnego hazardu**, czyli m.in. kasyn, zakładów, loterii pieniężnych, osiągnęły w Polsce **59,31 mld zł** (raport Ministerstwa Finansów).

Polscy producenci słodyczy czekoladowych są trzecim eksporterem w Unii Europejskiej (**295 tys. ton rocznie**), po Niemczech (680 tys. ton) i Holandii (322 tys. ton).

W Warszawie są **393** całodobowe **sklepy alkoholowe**. Rada Warszawy nie zgadza się na wprowadzenie zakazu sprzedaży alkoholu w godz. 23-6, jak to zrobiono w Krakowie i innych miastach.

Najwięcej ryb i innych zwierząt wodnych jedzą Islandczycy – prawie **41,4 kg** rocznie. Polacy bardzo skromnie, bo zaledwie **5,7 kg**.

PRZEBŁYSKI

Szopka okupantów

No to znowu mamy okupację. Parę dni spokoju i powrót starych wyjadaczy. Okupowali media publiczne przez osiem lat i tak im to weszło w krew, że okupują je znowu. Kiedyś – na telefon, a dziś osobiście, temi rencami. Najemników w TVP została garstka, więcej jest teraz tak ponurych postaci jak Macierewicz i Telus. Jeszcze chwila, a ten pierwszy zrobi tam symulację zamachu smoleńskiego. Drugi zaś pokaże swój popisowy numer z gaśnicą. Nastroje w dojeździe zmiany są takie jak w szopce Marcina Wolskiego („Gazeta Polska”):

Wodzirej

*...Były pomyłki, błędy były,
ważne sukcesy się zgubiły,
i trwało poprzez ekran szklany
przekonywanie przekonanych.
Efekty znamy i jest zgryz:
choć wygrał, jednak przegrał PiS.*

*A czy przegranych te wybory
mogą nauczyć ciut pokory?
Poznać swych błędów prawdę nagą.
I dalej w przyszłość iść z odwagą...*

Komu, komu?

Kto się skusi na zakup kościoła Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Brzegu? Bardzo stary. A cena okazjna – 2,5 mln zł za całość. Pierwsze informacje o kościele są z 1285 r. Choć mocno uszkodzony w czasie powodzi w 1997 r., miał sporą wartość. Ale nie dla miasta Brzeg. Władze oddały go arcybiskupowi wrocławskiemu za złotówkę. A Ministerstwo Kultury dorzuciło 1,7 mln zł dotacji. Wystarczyło na nowy dach, odnowę murów i prace archeologiczne. I genialny pomysł, by z jednej złotówki zrobić 2,5 mln – archidiecezja wystawiła teraz kościół na sprzedaż.

Strzelnica przy więzieniu

Ciekawostka z Raciborza. Czytelnik przysłał nam egzemplarz gazetki „Nasz Racibórz”. Wydawca – Fabryka Informacji spółka z o.o. I co widzimy? Cześnym gościem na łamach jest były wiceminister sprawiedliwości Michał Woś (ten od Ziobry). Woś tu, Woś tam. Jak król Karol III. A jaką miał Woś ofertę dla Raciborza? Obiecał, że w ciągu dwóch lat powstanie strzelnica. Przy zakładzie karnym. Będzie można postrzelać nawet z karabinów maszynowych. Miał chłop fantazję. A co? Ojczyzna płacila.

Uciekające reklamy

Na święta „Gazeta Polska” wydała podwójny numer. Bez wypasionej okładki na kredowym papierze. I co ważniejsze – bez tego, co od lat było w każdym numerze. Reklamy, ogłoszenia, promocje – nagle jakby tym wszystkim firmom prąd odciął. Jedna kolumna z reklamą Banku Pekao i druga od tego samego banku, o pożyczkach gotówkowych na święta. Tylko tyle. Chociaż nie, z tyłu na okładce kolejny raz Totalizator Sportowy. Zachęca do „Loterii Świętecznej”. Jak żyć bez reklam? Gdzie się podzieli liczni sponsorzy? Polityczny covid? Odkochali się?

PYTANIE TYGODNIA

Co w 2024 r. będzie największym wyzwaniem dla rządu?

WIESŁAW GAŁĄZKA,

konsultant i doradca polityczny

Ekipa rządząca powinna opanować chaos, który powoli wkrada się w jej szeregi. Musi pamiętać o grze zespołowej. Ważna jest świadomość, że obietnice, które politycy koalicji złożyli wspólnie, powinny zostać zrealizowane mimo różnic światopoglądowych. Konsekwencją niespełnionych obietnic może być przede wszystkim to, że znaczna część elektoratu obecnej ekipy nie pójdzie ponownie do wyborów, co oznacza powrót PiS do władzy. Wyzwaniem będzie również prowadzenie sensownej polityki informacyjnej, zwłaszcza dotyczącej bieżących sytuacji. Mimo przejścia TVP ten potencjał nie jest na razie wykorzystywany. I w końcu bardzo ważne zadanie, które powinno być realizowane przez całą kadencję, to przystępne przekonywanie elektoratu PiS, że nawet najmądrzejszy może dać się oszukać, wyborcy PiS są po prostu ofiarami oszustów, a nie wrogiem czy kimś, kim należy pogardzać.

DR MIROŚLAW OCZKOŚ,

specjalista ds. wizerunku

Największym wyzwaniem dla obecnego rządu będzie zdobycie rządu dusz większości Polek i Polaków. Chodzi nie o formalne, ale o faktyczne odbicie władzy z rąk PiS. To czas, aby przekonać Polki i Polaków, że oni odzyskali

władzę i że będzie lepiej. Trzeba zbudować przekonanie, że Polska podąży w dobrym kierunku. Mowa tu przede wszystkim o wyborcach, którzy nie należą do twardego elektoratu wygranych partii. Właśnie ich trzeba utwierdzić w przekonaniu, że dobrze wybrali. Kolejną sprawą jest nie dać sobie wbić więcej goli wizerunkowych, niż to konieczne.

PROF. EWA MARCINIAK,

politolożka, Uniwersytet Warszawski

Koalicja jest skomplikowana, ideowo heterogeniczna. Najważniejszym wyzwaniem dla rządu będzie uzgodnienie priorytetów wewnątrz koalicji i wypracowanie wspólnego głosu. Drugie zadanie to zrozumienie, że polityczny tandem Tusk-Hołownia może tworzyć efekt synergii, a nie konkurować. Dotyczy to również dwóch pozostałych liderów, czyli Kosiniaka-Kamysza i Czarastego. Następnym wyzwaniem będzie sprostanie oczekiwaniom elektoratu antypisowskiego. Nie chodzi o żelazne elektoraty PO czy Lewicy, lecz o wyborców, którzy dali się uwieść narracji zmiany jakościowej w polityce. Dlatego tę zmianę trzeba będzie sensownie i wyraźnie komunikować. Ten przebudzony elektorat oczekuje przede wszystkim zdroworozsądkowej, znormalizowanej polityki. To kolejne wyzwanie, bo działania rządu nie mogą wzbudzać żadnych wątpliwości, choćby na poziomie prawnym.